

„Песен за човека” прераждане и възкръсване на ЧОВЕШКОТО

Публикувано от **Simonsita** на **13.03.2010**

Никола Вапцаров – „Песен за човека” Поема за прераждането и възкръсването на ЧОВЕШКОТО

Никола Вапцаров е поет от европейска и световна величина. Времето, в което живее (Втората световна война), го изправя пред съдбовен, екзистенциален избор. Вапцаров отстоява докрай принципната позиция на хуманната си природа, избрал защитата на човешкото дори с цената на най-скъпото - живота си. Тази негова позиция определя трудностите и препятствията в по-нататъшния му живот. Екзистенциалният избор на Вапцаров не-минуемо дава отражение и върху неговата поезия, която се характеризира с простота на изказа, диалогичност, непатетичност. Вапцаров превръща прозата на живота в поезия. Поет-мечтател, той успява да прозре бъдещето на човечеството - бъдеще на висок технически и технологически прогрес, на „един живот желан и нужен”. Вапцаров вярва в тази идея, в правотата на своя избор и го отстоява до степен на саможертва. Чрез своята поезия той предава тази вяра и стремежа към светлото бъдеще и на своя лирически герой, който е сложен и амбивалентен. В стиховете си поетът внушава, че идеалът е постижим. Възкръсването на човешкото у човека е реална възможност за прогрес и осъществяване на мечтата животът да стане „по-хубав от песен”. Именно тази духовна „трансформация” на човека, с неговата сложна природа, е разкрита най-цялостно в поемата „Песен за човека”. Произведението започва със спор между лирическия повествовател и лирическия опонент на тема „Човекът във новото време”. Този спор разкрива отношението на двамата опоненти към човека като нравствена сила и достойнство. Творбата е изградена на принципа на контраста, изразен с различните гледни точки на дамата и на лирическия повествовател. Чрез кратко и еднопосочно изложение дамата разкрива своята неприязън и отвращение от човека: -Ах, моля, запрете! Аз мразя човека. Не струва той вашта защита. В контраст с темата за братоубийството е широко разгърнатият разказ за отцеубийството. Вторият тематичен акцент, който води до развой на сюжетното действие на творбата, е разказ за промяната на човека. Героят на драмата, въвеждаща темата за отцеубийството, извършва непростимо престъпление

заради пари. Но е заловен и осъден на смърт, защото злото не остава не-наказано. На пръв поглед тезата за нищожността на човека, незаслужаващ защита, е доказана. Но близостта с хора, запазили ценностната си система, води до коренна промяна на човешката същност на героя: Но във затвора попаднал на хора и станал човек. Осъзнаването на греха-отцеубийството, е сложен процес във вътрешния свят на лирическият герой. Мотивът за престъплението е социален: Не стига ти хлеба, залитнеш от мъка Това сложно прозрение води отцеубиеца до дълбоко прозрение. То носи обновлението на вътрешния му човешки свят. Погледът към света вече е друг, разбирането за човека и човешкото - променено. Екзистенциалният избор е от позициите на хуманността: Ех, лошо, ех, лошо светът е устроен! А може, по-иначе може... Нравственото изстраждане на греха и избора води лирическият герой към „трансформацията“, към прераждането надуха и съзнанието. Неясният порив към материално „щастие“, тласнал човека към греха, се замества с ясно определен безкористен и човеколюбив избор, възплетен в неговата бавна и тиха песен. Тогава запявал той своята песен, запявал я бавно и тихо. Пред него живота изплаждал чудесен и после заспивал усмихнат... Но осъзнаването и изстраждането на греха не носят изкупление. Идва очакваното възмездие. Близката смърт пробужда у героя естествения инстинкт за самосъхранение и порив за живот Но постигнал вътрешен катарзис и пречистил душата си, героят разбира, че „страхът е без полза“. Просветлява съзнанието си, за да достигне нравствената извисеност на своята целеустременост. Последващият контраст между мрака в килията и зората навън засилва още повече внушението за чистия хуманен смисъл на живота, до който осъденият на смърт достига твърде късно. Хуманното у човека е осъзнато, но трагично непостигнато. Окъпаната в блясък звезда е в хармония с пречистената му, възкръснала душа. Неговата силна вяра и убеденост в правотата на избора пробуждат отново песента в душата на осъдения на смърт и тя избликва като пречистяващ извор, спокойно и твърдо. Дори в последните мигове на своя живот лирическият герой е с пламък в очите: „...Животът ще дойде по-хубав от песен, по-хубав от пролетен ден... ” Вярата, че не е сам и неговият избор е избор на хиляди други свободни хора, поражда усмивката. Палачите, безсилни да сломят човешкия му дух, го гледат със страх. Затворът трепери, а мракът бяга от ярките, светли зари, напирани в душата на обречения, но духовно прероден човек. Основателен е поетичният възторг на Вапцаров, поднесен метафорично: „Браво, човек! ” Нататък е ясно. Смъртта е неизбежна, но „в разкривените, / в сините устни/ напирала пак песента ”. Тази песен символизира непобедимия, обновен човешки дух, порива към щастие и справедливост. Лирическият герой знае, че ще умре, но не се проклиня, не се вайка, а пее, защото „да умреш, когато/ се отърсва,/ земята/ от отровната си/ плесен, / когато милионите възкръсват, / това е песен, / да, това е песен!“ („Писмо“) В поемата е ярко открит и характерният за Вапцаров художествен процес на формиращи се отговори, който дава възможност различни мнения и гледни точки да бъдат изразени и аргументирани. Включен е и читателят в спора: Как мислиш, читателю, ти? Чрез него се разкрива изключителната сложност и уникалност на поемата и на Вапцаровия поетически стил. Двете развръзки: на втория разказ и на спора, са поредното доказателство за изключителността на творбата. Чрез сложния и амбивалентен образ на лирическият герой повествователят в поетичната дискусия доказва величието и стойността на човека, на „човекът във новото време“. Отстояването на наличния

екзистенциален избор в живота и творчеството превръщат Вапцаров в поет на дълбоко изстраданата вяра в човека.

Песен за човека прераж

Powered by

Bukvar.bg

Image not found

© 2010-2024